

★ Baharın ★
Başlangıcı

PENELOPE FITZGERALD

ROMAN

ÇEVİRİ: ŞAHİKA TOKEL

♥ can
modern

PENELOPE FITZGERALD

BAHARIN
BAŞLANGICI

Can Modern

Baharın Başlangıcı, Penelope Fitzgerald

İngilizce aslından çeviren: Şahika Tokel

The Beginning of Spring

İlk baskı: Collins, 1988

Çeviride kaynak alınan baskı: Mariner Books, 1998

©1995, Penelope Fitzgerald

© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.

İlk olarak HarperCollins tarafından *The Beginning of Spring* başlığıyla yayımlanmıştır. Bu eserin çeviri hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Eda Okuyucu

Düzeltili: Melis Ofias

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Aylin Güler / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Yıldız Mücellit Matbaacılık ve Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Maltepe Mah., Gümüşsuyu Cad., Dalgıç Çarşısı, No: 3/4

Zeytinburnu/İstanbul

Sertifika No: 46025

ISBN 978-975-07-6505-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Malak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PENELOPE FITZGERALD
BAHARIN
BAŞLANGICI

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Şahika Tokel

♥can

Penelope Fitzgerald'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Mavi Çiçek, 2018

Salapura Mahallesi, 2018

PENELOPE FITZGERALD, 1916'da doğdu. 1938'de Oxford Üniversitesi'nin ilk kadın mezunu oldu. 58 yaşında roman yazmaya başlayan Fitzgerald *Salapurya Mahallesi* kitabıyla Booker Ödülü'nü kazandı. Bir romancı, şair, deneme ve biyografi yazarı olarak öne çıktı ve *The Times* gazetesi tarafından "1945'ten bu yana gelmiş geçmiş 50 büyük İngiliz yazarı" listesine alındı, *Observer* gazetesi ise son romanı *Mavi Çiçek*'e "en iyi on tarihsel roman" arasında yer verdi. İkinci Dünya Savaşı sırasında BBC'de görev yaptı. Ailesini geçindirmek için 1960'larda öğretmenlik yaptı ve 70 yaşına kadar bu mesleği sürdürdü. Bir süre Battersea'deki bir deniz evinde yaşadı. İki kez batan o deniz evindeki yaşamını yapıtlarında da yansıttı. 2000'de ölen yazara İngiliz PEN 1999 Altın PEN Ödülü'nü verdi. Diğer romanları: *The Golden Child* (Altın Çocuk), *The Bookshop* (Kitabevi), *HumanVoices* (İnsan Sesleri), *At Freddie's* (Freddie'de), *Innocence* (Masumiyet), *Baharın Başlangıcı* ve *The Gate of Angels* (Melekler Kapısı).

ŞAHİKA TOKEL, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdikten sonra Marmara Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yüksek lisans yaptı. 2007'den beri kurgu ve kurgu dışı çeviriler yapıyor. Çevirileri arasında Arthur Koestler, Adam Phillips, Peter Ackroyd ve Karen Armstrong'un eserleri bulunmaktadır.

I

1913'te Varşova aktarmalı Moskova - Charing Cross yolculuğu on dört pound, altı şilin, üç penny tutuyor, iki buçuk gün sürüyordu. Mart 1913'te Frank Reid'in karısı Nellie, üç çocuğu da –isimleri Dolly, Ben ve Annuşka'ydı– yanına alarak Khamovniki semtindeki Lipka Sokağı 22 numaradan bu yolculuğa çıktı. Annuşka (ya da Annie) üç ay sonra üç yaşına basacaktı ve diğerlerinden de büyük bir bela olacağı benziyordu. Fakat Lipka Sokağı 22 numarada çocuklara bakan dadı Dunyaşa onlarla gitmemişti.

Dunyaşa herhalde neler döndüğünden haberdardı ama Frank Reid öyle değildi. Matbaadan evine döndüğünde olanları ilk önce bir mektuptan öğrendi. Hizmetkâr Toma, mektubu bir ulağın getirdiğini söylemişti.

“Ulak nerede?” diye sordu Frank, mektubu eline alırken. Nellie'nin yazısıydı bu.

“Mektubu bırakıp gitti. Ulaklar Loncası'na üye, bir yerde mola vermesi yasak.”

Frank doğruca evin arka sağ köşesine, mutfağa gitti ve ulağı orada kırmızı kasketini önüne koymuş, aşçı ve yardımcısıyla çay içerken buldu.

“Bu mektubu nereden aldın?”

“Bu evden çağırdılar,” dedi ulak ayağa kalkarken, “ve mektubu verdiler.”

“Kim verdi?”

“Karınız, Elena Karlovna Reid.”

“Burası benim evim ve ben burada yaşıyorum. Neden bir ulağa ihtiyaç duysun ki?”

“Küçük Kazak” dedikleri ayakkabı temizleyicisi çocuk, her zamanki haftalık ziyareti için orada bulunan çamaşırcı kadın, hizmetçi kız ve Toma mutfağa toplanmıştı. “Ona mektubu büronuza teslim etmesi söylenmiş,” dedi Toma, “ama siz ondan önce davranıp eve her zamankinden erken geldiniz.” Frank doğma büyüme Moskovalıydı, sakın ve duygularını belli etmeyen bir yapısı olmasına rağmen biliyordu ki bazı zamanlar hayatı adeta sahnede oynanıyordu. Pencere kenarına oturdu, saat dört olmasına rağmen hava şimdiden kararmıştı, sonra hepsinin önünde mektubu açtı. Tüm evlilik hayatında herhalde Nellie’den en fazla iki ya da üç mektup almıştı. Buna gerek olmamıştı; pek ayrı kalmıyorlardı ve zaten Nellie de epey konuşkandı. Ama son zamanlarda o kadar konuşmuyordu sanki.

Frank mektubu elinden geldiğince yavaş okudu ama Nellie’nin gittiğini bildiren sadece birkaç satır vardı. Moskova’ya geri dönmekten bahsedilmiyordu; Frank onun esas sorunun ne olduğunu söylemek istemediğine karar verdi, özellikle de sayfanın en altına asla sitem etmediğini ve Frank’in de mektubu böyle görmesini istediğini yazdığı için. Kendine iyi bakmakla ilgili bir şey de vardı.

Herkes durmuş, sessizce Frank’i izliyordu. Onları hayal kırıklığına uğratmak istemeyen Frank sayfayı özenle katladı ve tekrar zarfa koydu. Dışarıya, gölgeler içindeki avluya baktı; kışlık yakacak odun yığını azalmış, dörtte bire inmişti. Arkadaki çitin ötesinde, orada burada komşuların gaz lambaları parlıyordu. Frank, Moskova Elektrik Şirketi’yle anlaşarak kendi yirmi beş vatlık aydınlatma tesisatını kurmuştu.

“Elena Karlovna gitmiş,” dedi, “üç çocuğu da yanına almış. Ne kadarlığına gittiğini bilmiyorum. Ne zaman döneceğini de söylememiş.”

Kadınlar ağlamaya başladı. Nellie’ye bavulları hazırlamasına yardım etmiş olmalıydı ve herhalde bavula girmeyecek kışlık kıyafetler onlara verilmişti; yine de bu gözyaşları gerçək, acı içtendi.

Ulak hâlâ elinde kırmızı kasketiyle dikiliyordu. “Ücretini aldın mı?” diye sordu Frank. Ulak almadığını söyledi. Loncaya yirmiden kırk kapiğe kadar sabit bir tarifeye göre ödeme yapılıyordu ama ulağın eline bir şey geçip geçmediği belli değildi. Şimdi ayakçı da mutfağa girmiş, beraberinde bir yağ, testere talaşı ve soğuşun aşikâr kokusunu getirmişti. Her şeyin ona baştan açıklanması gerekiyordu, gerçi o gün daha erken vakitlerde Nellie’nin bavullarına yardım etmek herhalde ona düşmüştü.

“Salona çay getir,” dedi Frank. Ulağa otuz kapık verdi. “Akşam yemeğini her zamanki gibi saat altıda yiyeceğim.” Çocukların orada olmadığı, Dolly ve Ben’in okuldan dönmeyeceği ve Annuşka’nın evde olmadığı düşüncesi onu boğuyordu. Bu sabah üç çocuğu vardı, şimdiyse hiç. Nellie’yi ne kadar özleyeceğini ve ne kadar özlediğini o an bilemiyordu. Bu konuyu şimdi düşünmeyecek, sonra değerlendirecekti. İngiltere’yi ziyaret etmeyi düşünüyorlardı, Frank bu nedenle ailenin yurtdışı çıkış belgelerini mahalli karakolda ve Merkez Polis Müdürlüğü’nde onaylatmıştı. Herhalde Nellie kendi çıkış belgesini imzalarken aklına bazı fikirler gelmişti. Gerçi Nellie ne zaman fikirlere açık olmuştu ki?

Frank’in babası 1870’lerde Moskova’da şirketi kurduğunda matbaa makineleri ithal ediyor ve kuruyordu. Ek uğraş olarak küçük bir basım şirketi edinmişti. Şimdielerde Frank’in elinde neredeyse sadece bu iş kalmıştı. Artık montaj atölyesiyle bir şey yapmak mümkün değil-

di, Alman ve doğrudan ithalat rekabeti çok güçlüydü. Ama Reid Matbaası iyi iş yapıyordu ve şirketin yönetim muhasebecisi de son derece akli başında biriydi. Gerçi Selwyn söz konusu olduğunda “akli başında” pek doğru bir tabir sayılmazdı. Evli değildi ve görünüşe göre bu durumdan yakınmıyordu, Tolstoy’un takipçisiydi, Tolstoy öldüğünden beri daha da sıkı bir takipçisi olmuştu ve Rusça şiirler yazıyordu. Frank, Rusça şiirin huş ağaçları ve karla ilgili olmasını beklerdi, nitekim Selwyn’in ona okuduğu son mısralarda hem huş ağaçları hem de kar sık sık geçiyordu.

Frank telefonun yanına gitti, kolu iki kere çekerek Reid Matbaası’nı istedi, bu isteğini birkaç kez tekrarladı. Bu arada Toma bir semaverle belirdi; küçük semaverler, evin artık tek başına kalmış efendisi için herhalde uygundu. Çay kaynamak üzereydi ve etrafa hafif bir beklenti tıkırtısı yayıyordu.

“Çocukların odasını ne yapalım efendim?” diye sordu Toma alçak sesle.

“Odalarının kapısını kapat, olduğu gibi kalsın. Dunyaşa nerede?”

Frank onun evin bir yerlerinde olduğunu ama suçlanmaktan kurtulmak için tarladaki bir keklik gibi gizlendiğini biliyordu.

“Dunyaşa sizinle konuşmak istiyor. Şimdi çocuklar gittiğine göre onun işi ne olacak?”

“Söyle içi rahat olsun.” Frank kaprisli bir köle sahibi gibi konuştuğunu düşündü. Ama asla onları işleri konusunda endişelendirecek bir şey yapmamıştı değil mi?

Telefon bağlandı ve Selwyn’in nazik, hülyalı sesi Rusça yanıtladı: “Sesin geliyor.”

“Bak, bu öğleden sonra seni rahatsız etmek istemezdim ama hiç beklenmedik bir şey oldu.”

“Pek kendinde değil gibisin Frank. Söylesene, sebebi neşe mi üzüntü mü?”

“Daha çok şok demeliyim. İkisinden biri olacaksa da üzüntü.”

Toma bir anlığına hole çıktı, yapılacak değişikliklerle ilgili bir şeyler söyleyip ardından mutfağa çekildi. Frank konuşmayı sürdürdü: “Selwyn, mesele Nellie. İngiltere’ye geri döndü sanırım, çocukları da yanına almış.”

“Üçünü de mi?”

“Evet.”

“Peki şeyi görmek istemiş olamaz mı...” Selwyn duraksadı, sanki sıradan insan ilişkileri için sözcükleri bulmakta zorlanıyordu, “İnsan annesini görmek isteyemez mi?”

“Bu konuda tek kelime etmedi. Zaten annesi ben onunla tanışmadan önce ölmüştü.”

“Ya babası?”

“Geriye sadece erkek kardeşi kaldı. O da hep yaşadığı yerde, Norbury’de yaşıyor.”

“Norbury’de Frank ve bir yetim!”

“Ona bakarsan ben de yetimim, sen de öylesin.”

“Evet ama ben elli iki yaşındayım.”

Selwyn sağduyulu biriydi; sağduyusu çalışırken ve beklenmedik zamanlarda, adeta umut tükendiğinde kendini gösterirdi. “Fazla işim kalmadı. Maaş bordrolarını muhasebecilerin yaptığı ödemeye karşılaştırıyorum. Bunun daha sık yapılmasını istediğini söylemişin,” dedi.

“Daha sık yapılmasını istiyorum.”

“İşimiz bittiğinde akşam yemeği yiyelim mi Frank? Seni boş bir koltuğa oturmuş, gözleri dalıp gitmiş halde düşünmek hoşuma gitmiyor. Bir restoranın ruhsuz ortamında değil, benim evde ve çok sade bir yemek olabilir.”

“Sağ ol ama olmaz. Yarın işte olacağım, her zamanki saatte, sekiz civarında.”

Frank telefon ağızlığını som pirinç çengeline geri astı ve evi dolaşmaya koyuldu, mutfaktan gelen alçalıp yükse-

len uzak sesler dışında ev sessizdi, hıçkırık patlamalarına benzeyen bu sesler iyi giden bir partinin tanıdık sesini andırıyordu. Frank'in standartlarına göre harap ve fazla büyük olan bu ev, taş bir katın üzerine oturtulmuş ahşap kattan oluşuyordu. Presnya'dan gelen beyaz çinilerle sırlanan muazzam soba geniş zemin katı ısıtıyordu. Dışarıda, kurşuni gökte Moskova Nehri'nin kıvrıldığı yere doğru tuhaf, parlak limon sarısı bir çizgi uzanıyordu.

Ön kapıda biri vardı; Toma, Selwyn Crane'i içeri almıştı. Frank onu neredeyse her gün matbaada görmesine rağmen, ancak farklı bir ortamda gördüğünde bir İngiliz işinsanına göre ne kadar sıra dışı görüldüğünü hatırlıyordu. Uzun ve inceydi, aslına bakılırsa Frank de öyleydi; ama nazikçe gülümseyen, içtenlikle araştıran, pek akli başında görünmeyen münzevi Selwyn dünya işlerinden elini eteğini çekmiş, zayıflıktan adeta saydamlaşarak eriyip gitmeye yüz tutmuş gibiydi. Bir tür siyah redingotla Moskovalı bir terzinin elinden çıkma, paçaları fazla kısa kesilmiş İngiliz tüvit pantolon ile Lev Nikolayeviç Tolstoy'un anısına hürmeten boğazlı bir Rus köylü gömleği giymişti. Etrafta hanımların olmadığı sıcak salonda redingotunu çıkarıp attı ve gömleğin kaba kumaşının sıksa kaburgalarına gömülüp buruşmasına izin verdi.

"İşte geldim sevgili dostum. Bu haberlerden sonra seni kendi başına bırakamazdım."

"Ama ben onu tercih ederdim," dedi Frank. "Açıkça söylüyorum diye kusura bakma. Kendi başıma kalsam daha iyi olurdu."

"24 numaralı tramvayla geldim," dedi Selwyn. "Şansım yaver gitti, hemen birini yakaladım. Merak etme, fazla kalmayacağım. Masamda oturuyordum ki birden aklıma bir şey geldi ve bir teselli olabilir diye düşündüm. Hemen kalkıp tramvay durağına gittim. Böyle şeyler telefonda konuşulmamalı Frank."

Onun karşısında oturan Frank başını ellerinin arasına aldı. Israrla düşünölmekten başka her şeye katlanabilirdi. Öte yandan Selwyn yüreklendirilmiş gibiydi.

“Pişman olmuş gibi davranıyorsun Frank. Gerek yok buna. Hepimiz günahkârız. Düşüncem suçlulukla değil kayıpla ilgiliydi, kaybı da bir tür mahrumiyet olarak düşünüyoruz herhalde. Mahrumiyet –ya da herkes ona ne diyorsa– pişmanlık değil sevinç sebebidir.”

“Hayır Selwyn, değildir,” dedi Frank.

“Lev Nikolayeviç sahip olduğu her şeyi dağıtmaya çalıştı.”

“O köylüleri zenginleştirmek içindi, kendisini yoksullaştırmak için değil.” Tolstoy’un Moskova’daki mülkü, Lipka Sokağı’ndan sadece birkaç kilometre uzaktaydı. Vasiyetinde mülkünü köylülere miras bırakmıştı, köylüler de o gün bugündür peşin para uğruna ağaçları kesiyordu. Geceleyin bile çalışıyor, ağaçları gazyağı ışığında deviriyorlardı.

Selwyn öne doğru eğildi, iri ela gözleri iyice odaklanmış, sevgi dolu bir merak ve iyi niyetle parlıyordu.

“Frank, yaz geldiğinde beraber gezelim. Seni iyi tanıırım ama açık havada, kırlarda, ormanlarda hiç kuşkusuz daha iyi tanıyabilirim. Cesaretin var Frank ama bençe hayal gücün yok.”

“Bu akşam ruhumu okumanı istemiyorum Selwyn. Açıkçası pek havamda değilim.”

Toma, Selwyn’nin leş gibi kokan yensiz koyun postu paltosunu giymesine yardım etmek için yeniden holde belirdi. Frank her zamanki saatte matbaada olacağını tekrarladı. Sokak kapısı kapanır kapanmaz Toma, Selwyn Osipych’in çay, hatta bir bardak maden suyu bile içmediğine hayıflanmaya başladı.

“Kısa süreliğine uğramıştı.”

“O iyi bir adam efendim, hep bir yerden bir yere

Mart 1913. Moskova baharın başlangıcını karşılamaya hazırlanmaktadır. Bu sırada, başkentte bir matbaa işleten İngiliz asıllı Frank Reid, bir gece işten döndüğünde karısının evde olmadığını görür; Nellie çocuklarını bırakıp trene atlamış ve İngiltere'ye dönmüştür. Neden gittiği ya da dönüp dönmeyeceği hakkında kimsenin bir fikri yoktur. Frank'ın kesin olarak bildiği tek şeyse artık yalnız olduğu ve alışık olmadığı zorluklara göğüs germesi gerektiğidir.

The Times'a göre "Britanya'nın 1945'ten bu yana en büyük 50 yazarından biri" olan Penelope Fitzgerald'dan Birinci Dünya Savaşı ile 1917 Rus Devrimi öncesindeki gergin atmosferde geçen büyüleyici bir insanlık komedisi.

"Tüylerinizi diken diken edebilecek kadar kusursuz ve acı bir üslupla yazılmış."

Los Angeles Times

#ingilizedebyatı #rusya #devrim #aile #sevgi #pişmanlık

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [@](#) | [X](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6505-6

9 789750 765056